

ການຂະຫຍາຍພື້ນທີ່ປູກຢາງພາລາ ໃນ ສປປ ລາວ ພາຍໃຕ້ຄວາມບໍ່ແນ່ນອນຂອງການສ້າງນະໂຍບາຍ

ກໍລະນີສຶກສາ: ເມືອງສັງທອງ ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ເມືອງນາແລ ແຂວງຫຼວງນໍ້າທາ, ເມືອງທ່າແຂກ ແຂວງຄຳມ່ວນ

ບຸນຖະໜອມ ບົວທອມ^{1,2}, Elodie Alberny², ລິນຄຳ ດວງສະຫວັນ¹ ແລະ Jean-Christophe Castella^{2,3}

ບົດຄັດຫຍໍ້

ລັດຖະບານໄດ້ມີນະໂຍບາຍຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກ ແລະ ຢຸດຕິການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່, ດ້ວຍການສ້າງວຽກເຮັດງານທຳ ໃຫ້ແກ່ປະຊາຊົນພາຍໃນທ້ອງຖິ່ນ, ເພື່ອເປັນການເພີ່ມເນື້ອທີ່ປົກຄຸມຂອງປ່າໄມ້ ໃນທົ່ວປະເທດ ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບທາງລົບຈາກການຕັດໄມ້ທຳລາຍປ່າ. ຄຽງຄູ່ກັນນັ້ນ, ລັດຖະບານຍັງໄດ້ສົ່ງເສີມການລົງທຶນຈາກຕ່າງປະເທດ ເພື່ອເປັນການພັດທະນາການປູກໄມ້ພາຍໃຕ້ເງື່ອນໄຂ “ຕ່າງຝ່າຍຕ່າງໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ” ເພື່ອເປັນການສ້າງລາຍຮັບໃຫ້ແກ່ລັດຖະບານກໍ່ຄືປະຊາຊົນພາຍໃນທ້ອງຖິ່ນຈາກການສົ່ງອອກ. ໃນນັ້ນ, ຢາງພາລາກໍ່ໄດ້ກາຍມາເປັນພືດເສດຖະກິດຂະນິດໜຶ່ງທີ່ສາມາດປ່ຽນແປງທິວທັດທຳມະຊາດ ແລະ ຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງຊາວກະສິກອນໃນເຂດຊົນນະບົດ. ຊຶ່ງໃນປະຈຸບັນ, ເຫັນໄດ້ວ່າເນື້ອທີ່ປູກຢາງພາລາໄດ້ຂະຫຍາຍກວ້າງອອກ. ດັ່ງສະແດງອອກໃຫ້ເຫັນໃນໄລຍະຊຸມປີທີ່ຜ່ານມາ, ຂະແໜງອຸດສະຫະກຳຢາງພາລາ ໄດ້ກາຍເປັນຂະແໜງການໜຶ່ງທີ່ສຳຄັນຕໍ່ຂົງເຂດເສດຖະກິດ, ຕະຫຼາດກໍ່ມີຄວາມຕ້ອງການສູງ.

ຈຸດປະສົງ ຂອງການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າໃນຄັ້ງນີ້ ແມ່ນເພື່ອເປັນການເຜີຍແຜ່ຄວາມຮູ້ ແລະ ເປັນການສະເໜີທາງ ເລືອກອັນໃໝ່ທີ່ແທດເໝາະ ໃຫ້ແກ່ຜູ້ທີ່ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ ໃນການສ້າງນະໂຍບາຍພາຍໃຕ້ຮູບແບບການປູກຢາງພາລາ, ເພື່ອສຶກສາເຖິງລະບົບການປູກຢາງພາລາ ແລະ ສຶກສາເຖິງປັດໄຈກຳເນີດການປູກຢາງພາລາໃນແຕ່ລະຮູບແບບທີ່ແຕກຕ່າງກັນ (ຮູບແບບຜູ້ປູກຢາງຂະໜາດນ້ອຍ, ຮູບແບບຜູ້ປູກຕາມສັນຍາສອງສິ້ນ ແລະ ຮູບແບບສຳປະທານທີ່ດິນ). ໃນການສຶກສາຄັ້ງນີ້ໄດ້ລົງເກັບກຳຂໍ້ມູນຕົວຈິງຢູ່ເຂດເປົ້າໝາຍສຶກສາຄົ້ນຄວ້າໃນ 7 ບ້ານຂອງ 3 ເມືອງ, ເມືອງສັງທອງນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ເມືອງນາແລ ແຂວງຫຼວງນໍ້າທາ ແລະ ເມືອງທ່າແຂກ ແຂວງຄຳມ່ວນ.

ບົດສຶກສາຄົ້ນຄວ້າດັ່ງກ່າວນີ້, ໄດ້ກຳນົດຫຼາຍໆຂໍ້ສົມມຸດຕິຖານຂຶ້ນ ອີງຕາມການທົບທວນເອກກະສານ ແລະ ບົດລາຍງານຕ່າງໆ. ການປຶກສາຫາລືກັບພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ, ໂດຍການນຳໃຊ້ແບບຟອມ ສອບຖາມ. ສຳລັບການວິເຄາະຂໍ້ມູນ ແມ່ນໄດ້ວິເຄາະໄປຕາມການຂອບເຂດການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າທີ່ໄດ້ເກັບກຳຂໍ້ມູນຕົວຈິງຈາກທ້ອງຖິ່ນ.

ຜົນທີ່ໄດ້ຮັບຈາກການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າໃນຄັ້ງນີ້ ແມ່ນໄດ້ເຂົ້າໃຈເຖິງມູມມອງການປ່ຽນແປງຮູບແບບການຜະລິດ ທີ່ມີການຄຸ້ມຄອງຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງດ້ານການຜະລິດກະສິກຳ ແລະ ການສະໜອງຂໍ້ມູນທີ່ແທດເໝາະຈາກພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ. ເນື່ອງຈາກຄວາມບໍ່ແນ່ນອນຂອງຊາວກະສິກອນພາຍໃນທ້ອງຖິ່ນໃນການຕັດສິນໃຈປູກຢາງພາລາ ໄດ້ປະເຊີນກັບບັນຫາຄວາມສ່ຽງ ໃນການຈັດການຄຸ້ມຄອງສວນຢາງພາລາ, ໂດຍພິຈາລະນາສັງລວມການວາງແຜນພັດທະນາ ແລະ ການຈັດການຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດພາຍໃນທ້ອງຖິ່ນທີ່ມີຢູ່ ເພື່ອໃຫ້ເປັນຮູບແບບການປູກຢາງພາລາທີ່ມີລະບົບ. ນອກຈາກນັ້ນ, ການພັດທະນາຮູບແບບການວິເຄາະໄປຄຽງຄູ່ກັບການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າ ແມ່ນຕ້ອງໄດ້ມີການປັບປຸງ ເພື່ອສະໜອງຂໍ້ມູນໃຫ້ແກ່ຜູ້ຕັດສິນໃຈປູກຢາງພາລາ.

---

¹ ສູນຄົ້ນຄວ້ານະໂຍບາຍກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້, ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ແຫ່ງຊາດ (NAFRI)

² ແຜນງານໂຄງການ Catch-Up, NAFRI-IRD-CIFOR

³ ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າ ເພື່ອການພັດທະນາ (IRD), ສູນຄົ້ນຄວ້າປ່າໄມ້ ນາງຊາດ (CIFOR)

Dynamics of rubber expansion in Lao PDR: Policy making under uncertainty

Case studies in Sangthong district in Vientiane municipality, Nalea district in Luangnamtha province and Thakeak district in Khammouan province

Bounthanom Bouahom^{1,2}, Elodie Albery², Linkham Douangsavanh¹, Jean-Christophe Castella^{2,3}

Abstract

The government of Laos long term policy is aiming at reducing rural poverty and stabilize shifting cultivation by creating permanent job for local people, in order to increase forest cover while avoiding negative impacts on deforestation. The government of Laos promotes foreign investment in developing tree plantation to increase income sources for rural households and for government as export earnings. The rubber has been seen as a miracle crop, liable to transform the landscapes and rural livelihoods. Within a few years, the rubber industry has become an important sector in the Lao economy thanks to high market demand.

The research was designed to provide knowledge that is relevant to policy making in the current context of rubber expansion in Laos, to characterize rubber-based production systems and to understand the conditions of emergence of different types of rubber regimes (smallholder, contract farming and concession). The study sites were selected in seven villages of three different districts namely Sangthong district, Nalae district and Thakeak district.

Our analysis of the ‘rubber boom’ started with a literature review, followed by series of meeting with key stakeholders and surveys with local leaders and villagers based on semi-structured questionnaire. The study points out important challenges related to the management of agricultural diversity and information available to the various stakeholders. Local farmers face great uncertainty in relation with all aspects of rubber production: i.e. technical, economical, ecological. Integrated planning of resources use is currently being developed to address the complexity of the rubber socio-technical system. Analysis developed along this

research showed that the information provided to the decision-makers and village communities should be improved and impact of the rubber expansion on landscapes and livelihoods should be monitored carefully.

---

¹ Agriculture and Forestry Policy Research Centre (AFPRC), National Agriculture and Forestry Research Institute (NAFRI), Vientiane, Lao PDR

² Catch-Up Program (Comprehensive Analysis of Trajectories of Change in the Uplands), NAFRI-IRD-CIFOR, Vientiane, Lao PDR

³ Institut de Recherche pour le Développement (IRD, France), Centre for International Forestry Research (CIFOR, Indonesia)

1. ພາກສະເໜີ

ການຂະຫຍາຍເນື້ອທີ່ປູກຢາງພາລາ ເປັນຕົວຊີ້ບອກການປ່ຽນແປງການຜະລິດກະສິກຳພື້ນຖານໃນຮູບແບບການພັດທະນາຊຸມນະບົດຂອງບັນດາປະເທດທີ່ກຳລັງພັດທະນາ. ໃນຊຸມທ້າຍປີ 1980 ເປັນຕົ້ນມາ, ລາວເຮົາໄດ້ເປີດປະຕູສູ່ເສດຖະກິດໂລກ. ປ່ຽນແປງຈາກຮູບແບບການຜະລິດພໍ່ກຸ່ມກິນກ້າວໄປສູ່ການຜະລິດເປັນສິນຄ້າເພື່ອເປັນການຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບທາງດ້ານລົບຈາກການທຳລາຍປ່າໄມ້ ແລະ ເປັນການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກຂອງຊາວກະສິກອນຢູ່ເຂດພູດອຍ. ຈົນກະທັ້ງມາເຖິງຊຸມປີ 1990, ລັດຖະບານໄດ້ລິເລີ່ມສ້າງລະບຽບກົດໝາຍ ແລະ ນະໂຍບາຍທີ່ກ່ຽວພັນເຖິງການປະຕິຮູບທີ່ດິນ, ລົບລ້າງການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ເລື່ອນລອຍ ແລະ ຢຸດຕິການປູກຝົນ.

ນອກຈາກນີ້, ລັດຖະບານຍັງໄດ້ມີນະໂຍບາຍເຕົ້າໂຮມບ້ານນ້ອຍເຂົ້າເປັນບ້ານໃຫຍ່ສຳລັບເຂດທ່າງໄກສອກຫຼີກ “ຢູ່ໃນເຂດຈຸດສຸມພັດທະນາ” (1) ເພື່ອປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງຊາວກະສິກອນຊຸມນະບົດ ໃນການເຂົ້າເຖິງການບໍລິການພື້ນຖານໂຄງລ່າງ, (2) ເພື່ອລົບລ້າງການປູກຝົນ ໂດຍການເພີ່ມເນື້ອທີ່ທຳການຜະລິດກະສິກຳ ແລະ (3) ເພື່ອເປັນການພື້ນຟູຊັບພະຍາກອນປ່າໄມ້ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດທີ່ຖືກເຊື່ອມໂຂມ ຈາກລະບົບການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ ໂດຍການມອບທີ່ດິນທຳການຜະລິດ ໃຫ້ຊາວກະສິກອນແຕ່ລະຄອບຄົວໜ້ອຍລົງ ຊຶ່ງອາດຈະຈຳເປັນສຳລັບການຈັດການລະບົບການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ແບບຍືນຍົງ ໃຫ້ບັບລຸຜົນໃນປີ 2020.

ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ, ໃນເມື່ອບໍ່ທັນມີທາງເລືອກຕົວຈິງໃນການປັບປຸງລະບົບການດຳລົງຊີວິດທີ່ດີ, ການປະຕິບັດ ບັນດານະໂຍບາຍກ່ຽວກັບ ການມອບດິນທຳການຜະລິດ ແລະ ການເຕົ້າໂຮມບ້ານນ້ອຍເປັນບ້ານໃຫຍ່ ໄດ້ກາຍເປັນບັນຫາໃຫ້ກັບຊາວກະສິກອນຜູ້ທີ່ຜະລິດພໍ່ກຸ່ມຢູ່ກຸ່ມກິນນັ້ນ, ນຳໄປສູ່ຄວາມທຸກຍາກເພີ່ມຂຶ້ນອີກເພື່ອເປັນການຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບໃນທາງລົບເຫຼົ່ານີ້, ລັດຖະບານໄດ້ສົ່ງເສີມໃສ່ການລົງທຶນຕ່າງປະເທດເຂົ້າໃນຂະແໜງກະສິກຳ ເພື່ອເຮັດການຜະລິດແບບກະເສດສຸມ ແລະ ເຮັດການຜະລິດທີ່ຫຼາກຫຼາຍ.

ການປູກຢາງພາລາທີ່ໄດ້ປະສົບຜົນສຳເລັດຄັ້ງທຳອິດໃນຊຸມປີ 1990, ຫຼັງຈາກນັ້ນ, ໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນ ຈາກຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດທັງພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດ. ຢາງພາລາໄດ້ກາຍເປັນພືດຊະນິດໜຶ່ງ ທີ່ສາມາດປ່ຽນແປງທິວທັດທຳມະຊາດ ແລະ ຮູບແບບການດຳລົງຊີວິດຂອງຊາວກະສິກອນໃນເຂດຊຸມນະບົດຊຶ່ງເປັນການສອດຄ່ອງກັບນະໂຍບາຍ ແລະ ເປົ້າໝາຍຂອງລັດຖະບານໃນການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກ, ຢຸດຕິການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ ແລະ ລົບລ້າງການປູກຝົນ ບົນພື້ນຖານການພິຈາລະນາທາງດ້ານການປູກໄມ້ພາຍໃຕ້ເງື່ອນໄຂຕ່າງຝ່າຍຕ່າງໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດນຳກັນ. ເພື່ອເປັນການສ້າງແຫຼ່ງລາຍຮັບ ໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນໃນເຂດຊຸມນະບົດທ່າງໄກສອກຫຼີກ ແລະ ລັດຖະບານໄດ້ມີການສົ່ງເສີມສິນຄ້າອອກ ແລະ ຍັງໄດ້ຕັ້ງເປົ້າໝາຍເພີ່ມເນື້ອທີ່ປົກຫຸ້ມປ່າໄມ້ໃຫ້ກວມເຖິງ 70 ສ່ວນຮ້ອຍໃນຂະນະທີ່ປະຈຸບັນກວມພຽງແຕ່ 40 ສ່ວນຮ້ອຍ. ນັບແຕ່ປີ 2005 ເປັນຕົ້ນມາ,

ການປູກຢາງພາລາໄດ້ຂະຫຍາຍຢ່າງກວ້າງໃນປະເທດ ຊຶ່ງສະແດງອອກໃຫ້ເຫັນວ່າ ໃນຊຸມປີທີ່ຜ່ານມາ ອຸດສະຫະກຳຢາງພາລາ ໄດ້ກາຍເປັນຂະແໜງການໜຶ່ງທີ່ສຳຄັນຕໍ່ການພັດທະນາເສດຖະກິດຂອງລາວ ແລະ ກໍ່ຍັງເປັນປະເດັນໜຶ່ງທີ່ສຳຄັນໃນການຖືກຖຽງກັນທັງໆທີ່ການປູກຢາງພາລາໃນໄລຍະຫຼັງນີ້ ກໍ່ລັງຈະໄດ້ຮັບຜົນຜະລິດ. ລັດຖະບານລາວໄດ້ມີຄວາມກັງວົນຕໍ່ຜົນສະທ້ອນຂອງການຂະຫຍາຍຕົວການປູກຢາງພາລາແບບບໍ່ມີການຄວບຄຸມ. ດັ່ງນັ້ນ, ໃນເດືອນພຶດສະພາ 2007 ພະນະທານ ນາຍຍົກລັດຖະມົນຕີ ຈຶ່ງໄດ້ອອກດຳລັດປະກາດຢຸດການໃຫ້ສຳປະທານທີ່ດິນ ເພື່ອເປັນການຈັດການລົງທຶນດ້ານຢາງພາລາ.

ເພື່ອໃຫ້ເວລາໃນການທຳຄວາມເຂົ້າໃຈໃຫ້ຫຼາຍຂຶ້ນກ່ຽວກັບສະພາບລວມຂອງພື້ນທີ່ໃນທ້ອງຖິ່ນ. ຂໍ້ມູນພື້ນຖານມີຈຳນວນໜຶ່ງ ຈາກການຄົ້ນຄວ້າຂັ້ນຊຸມຊົນ ແມ່ນຕ້ອງການທີ່ຈຳເປັນສຳລັບຜູ້ສ້າງນະໂຍບາຍໃນຂະນະທີ່ເລື່ອງການປູກຢາງພາລາ ຍັງສືບຕໍ່ເປັນປະເດັນຖືກຖຽງກັນໃນສັງຄົມ. ຜົນກະທົບໃນທາງລົບຈາກການຂະຫຍາຍເນື້ອທີ່ປູກຢາງພາລາ ຈະຕ້ອງໄດ້ດຸ່ນດ່ຽງເບິ່ງກັບຜົນທີ່ຈະໄດ້ຮັບອັນໄດ້ແກ່: ລາຍຮັບເຂົ້າສູ່ລັດຖະບານໂດຍກົງ ແລະ ຜົນກຳໄລສູ່ຊຸມຊົນພາຍໃນທ້ອງຖິ່ນ. ການປູກຢາງພາລາຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ລົງທຶນໃນໄລຍະຍາວ ໂດຍນັກລົງທຶນມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງຮຽກຮ້ອງ ໃຫ້ມີການຮັບປະກັນທາງດ້ານທີ່ດິນ. ນັບແຕ່ໄລຍະຕົ້ນຂອງຊຸມປີ 2000, ນັກລົງທຶນຕ່າງປະເທດ ໄດ້ມີການແຂ່ງຂັນກັນຂໍສຳປະທານທີ່ດິນ. ຜົນຂອງການຕົກລົງກັນໃນລະດັບທ້ອງຖິ່ນທີ່ເຮັດການເຈລະຈາຕໍ່ລອງ

ກັນລະຫວ່າງເຈົ້າໜ້າທີ່ ແລະ ຊຸມຊົນໃນຮູບແບບການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ເພື່ອປູກຢາງພາລາດ້ວຍຫຼາຍປະເພດສັນຍາຜູກພັນສອງສິ້ນລະຫວ່າງບໍລິສັດ ແລະ ຊາວກະສິກອນ, ພ້ອມດ້ວຍການປູກຢາງພາລາດ້ວຍການນຳໃຊ້ທຶນຂອງຊາວກະສິກອນເອງ. ຄຽງຂ້າງບັນຫາການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນສຳລັບປະຊາຊົນທີ່ຍົກຍ້າຍຖິ່ນຖານມາຈາກບ້ານອື່ນຍ້ອນການຂະຫຍາຍການປູກຢາງພາລາອາດຈະໄດ້ຮັບຜົນກະທົບອັນໃຫຍ່ຫຼວງ ຕໍ່ກັບການພັດທະນາ ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ຢູ່ເຂດພູດອຍໃນອະນາຄົດ.

2. ຈຸດປະສົງ

ຈຸດປະສົງໃນການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າໃນຄັ້ງນີ້ ແມ່ນເພື່ອເປັນການເຜີຍແຜ່ຄວາມຮູ້ພື້ນຖານທີ່ເໝາະສຳລັບຜູ້ວາງນະໂຍບາຍ ໃນສະພາບເງື່ອນໄຂຂອງການຂະຫຍາຍເນື້ອທີ່ປູກຢາງພາລາໃນ ສປປ ລາວ ໃນປະຈຸບັນ. ໂດຍການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າຈາກເອກກະສານ ແລະ ບົດລາຍງານຕ່າງໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ. ພ້ອມດຽວກັນນັ້ນ, ກໍ່ໄດ້ປຶກສາຫາລືກັບຫຼາຍໆພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ. ຈາກການເກັບກຳຂໍ້ມູນ, ເຮັດໃຫ້ພວກເຮົາສາມາດຕັ້ງຄຳຖາມໄດ້ຄືດັ່ງນີ້:

- ຮູບແບບການປູກຢາງພາລາຢູ່ໃນບັນດາປະເທດເພື່ອນບ້ານ ເຊັ່ນ: ຮູບແບບການປູກຢາງພາລາ ໃນປະເທດໄທເປັນຕົວແທນໃຫ້ແກ່ຜູ້ທີ່ປູກດ້ວຍທຶນຂອງຕົນເອງ ປະເທດຈີນ ແລະ ຫວຽດນາມເປັນຕົວແທນໃຫ້ແກ່ການລົງທຶນປູກແບບສຳປະທານ ຊຶ່ງມີອິດທິພົນ ໃນລະດັບໃດຕໍ່ການປູກຢາງພາລາທີ່ກຳລັງພື້ນເດັ່ນໃນ ສປປ ລາວ?

• ບັນດາເຄື່ອງມືການຜະລິດຕ່າງໆໄດ້ມີ ການຈັດສັນຄືແນວໃດ (ແຮງງານ, ດິນ, ທຶນຮອນ ແລະ ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ) ທີ່ມີຕໍ່ຮູບແບບການປູກ ຢາງພາລາທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນຂັ້ນທ້ອງຖິ່ນ ຈາກການ ຮ່ວມມື ຂອງຫຼາຍກຸ່ມພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ?

3. ວິທີການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າ

3.1 ການທົບທວນເອກກະສານ

ກ່ອນອື່ນໝົດ ແມ່ນທົບທວນເອກກະສານ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການປູກຢາງພາລາ ຢູ່ສປປລາວ ແລະ ຢູ່ເຂດຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້. ພວກເຮົາໄດ້ ຄົ້ນພົບເອກກະສານອ້າງອີງ ກ່ຽວກັບການປູກ ຢາງພາລາ ຢູ່ທາງພາກເໜືອຂອງລາວ ທີ່ກ່ຽວພັນ ເຖິງເສດຖະກິດຈຸນລະພາກຂອງການປູກຢາງ ພາລາ, ໂດຍສະເພາະແມ່ນການປູກຢາງຂອງ ປະຊາຊົນບ້ານຫາດຍາວ. ນອກຈາກນີ້, ບົດຮຽນ ຫຼັກຂອງການປູກຢາງພາລາ ທີ່ໄດ້ຈາກປະເທດຢູ່ ໃນແຖບອາຊີ ໂດຍສະເພາະປະເທດອິນໂດ ເນເຊຍ, ໄທ ແລະ ອິນເດຍ. ສ່ວນໃຫຍ່ແລ້ວຊາວ ກະສິກອນຈະປູກ ໂດຍການໃຊ້ທຶນຂອງຕົນເອງ. ໃນ ສປປລາວ ປະຈຸບັນນີ້ ກໍມີຫຼາຍຮູບແບບການ ປູກຢາງພາລາທີ່ໄດ້ສຶກສາຜ່ານມາ, ຊຶ່ງສ່ວນໃຫຍ່ ແມ່ນເປັນຊາວກະສິກອນທີ່ປູກດ້ວຍທຶນຕົນເອງ ແລະ ຜູ້ທີ່ປູກຕາມສັນຍາຜູກພັນສອງສິ້ນ. ໃນ ສະພາບດັ່ງກ່າວນີ້ ແມ່ນໄດ້ຈາກຜົນການສຶກສາ ຄົ້ນຄວ້າຕົວຈິງຢູ່ທາງພາກເໜືອຂອງລາວຢູ່ ແຂວງຫຼວງນໍ້າທາ ຊຶ່ງເປັນແຂວງທີ່ມີບົດຮຽນການ ປູກຢາງພາລາມາເປັນເວລາດົນນານ.

3.2 ການສຳພາດ

ການນຳໃຊ້ແບບສອບຖາມໄດ້ກະກຽມສຳ ລັບທົດສອບ ແລະ ຕອບຂໍ້ສົມມຸດຕິຖານຂອງ ການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າ ຈາກຫຼາຍພາກສ່ວນທີ່ເປັນ ຕົວຊີ້ບອກຈາກການທົບທວນເອກກະສານ ຕ່າງໆ. ຊຶ່ງຈຸດປະສົງຫຼັກ ແມ່ນເພື່ອເກັບກຳຂໍ້ມູນ ຂ່າວສານ ຢ່າງເປັນລະບົບ ທີ່ໄດ້ຮັບຈາກການ ປຶກສາໂອ້ລົມກັບພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ. ການສຳ ພາດແມ່ນໄດ້ແບ່ງອອກເປັນສອງກຸ່ມເປົ້າໝາຍ. ກຸ່ມທີ່ໜຶ່ງແມ່ນພາກສ່ວນທີ່ເຮັດວຽກຮ່ວມກັບໂຄງ ການພັດທະນາທີ່ສາກົນ ໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອ ຊຶ່ງໄດ້ ແກ່ບັນດາໂຄງການທີ່ກ່ຽວພັນກັບການຄຸ້ມຄອງທີ່ ດິນ, ການສົ່ງເສີມ ແລະ ການຄົ້ນຄວ້າ. ກຸ່ມທີ່ສອງ ແມ່ນພາກລັດໄດ້ແກ່ພະນັກງານລັດຖະກອນໃນ ລະດັບແຂວງ ແລະ ເມືອງ ທີ່ເຮັດວຽກຢູ່ພະແນກ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ແຂວງ, ຫ້ອງການກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ເມືອງ, ພະແນກແຜນການ ແລະ ການ ລົງທຶນແຂວງ, ອົງການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນແຂວງ.

3.3 ການຄັດເລືອກຂອບເຂດພື້ນທີ່ສຶກສາ

ບົນພື້ນຖານການທົບທວນເອກກະສານ ແລະ ຈາກການປຶກສາໂອ້ລົມ ກັບພາກສ່ວນທີ່ ກ່ຽວຂ້ອງ. ໃນຂະນະທີ່ທົບທວນເອກກະສານ ແລະ ສຳພາດເຖິງຄວາມຫຼາກຫຼາຍ ສະພາບການຈັດ ການ. ຜົນລັບທັງໝົດຂອງແຕ່ລະພື້ນທີ່ຄັດເລືອກ ເພື່ອສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງສະພາບໃນແຕ່ລະເຂດ, ເພື່ອສ້າງຄວາມເຂົ້າໃຈຈາກທ້ອງຖິ່ນ. ເຖິງຢ່າງ ໃດກໍຕາມ, ການກະຈາຍພື້ນທີ່ສຶກສາ ແມ່ນມີ ຄວາມສຳຄັນ ຊຶ່ງພວກເຮົາໄດ້ຄັດເລືອກເອົາເຂດ ສຶກສາທາງພາກເໜືອ, ພາກກາງ ແລະ ພາກໃຕ້

ຂອງລາວພາຍໃນເຈັດບ້ານຂອງສາມເມືອງ (ເມືອງສັງທອງ ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ເມືອງນາແລ ແຂວງຫຼວງນໍ້າທາ ແລະ ເມືອງທ່າແຂກແຂວງຄຳມ່ວນ).

3.4 ຄວາມຫຼາກຫຼາຍລະດັບ ໃນການສຳຫຼວດພື້ນທີ່

ການເກັບກຳຂໍ້ມູນ ແມ່ນໄດ້ເກັບໃນສາມລະດັບຄື: ລະດັບຄົວເຮືອນ, ບ້ານ ແລະ ເມືອງ. ການຊຸມຄັດເລືອກຄົວເຮືອນທີ່ຈະສຳພາດບົນພື້ນຖານສາມຕົວແປຫຼັກອັນໄດ້ແກ່: ການປູກຢາງພາລາ (ຜູ້ປູກ ແລະ ຜູ້ບໍ່ໄດ້ປູກຢາງພາລາ), ຖານະຄວາມຮັ່ງມີ (ຄອບຄົວທຸກຍາກ, ປານກາງ ແລະ ຮັ່ງມີ) ແລະ ອາຍຸຂອງຫົວໜ້າຄອບຄົວ. ນອກຈາກນີ້, ກໍຍັງໄດ້ເກັບຂໍ້ມູນທາງດ້ານສະຖິຕິ, ຊີວິດການເປັນຢູ່, ລະບົບການຜະລິດ ທີ່ລວມທັງຢາງພາລາ, ຄວາມຮັບຮູ້ກ່ຽວກັບການປ່ຽນແປງທັດສະນີຍະພາບ ແລະ ນອກຈາກນັ້ນ, ແມ່ນຂຶ້ນກັບຮູບແບບຂອງຜູ້ທີ່ໃຫ້ຂໍ້ມູນ (ຜູ້ປູກຢາງ) ຜູ້ທີ່ໄປຮັບຈາງເຮັດວຽກຢູ່ສ່ວນສຳປະທານ.

4. ຜົນທີ່ໄດ້ຈາກການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ຂໍ້ສະເໜີແນະ

4.1 ອິດທິພົນທີ່ໄດ້ຮັບຈາກຊາຍແດນ ມີຜົນຕໍ່ການປ່ຽນແປງການຂະຫຍາຍຕົວຂອງຢາງພາລາ ໃນ ສປປ ລາວ

ການຂະຫຍາຍອຸດສະຫະກຳຢາງພາລາ ໃນ ສປປ ລາວ ໄດ້ຮັບອິດທິພົນຈາກສາມເຂດໃຫຍ່. ຊຶ່ງໃນແຕ່ລະເຂດນັ້ນມີຊາຍແດນຕິດຈອດກັນກັບປະເທດ ເພື່ອນບ້ານເປັນຕົ້ນແມ່ນ: ປະ

ເທດຈີນ, ປະເທດຫວຽດນາມ ແລະ ປະເທດໄທ. ຊຶ່ງອິດທິພົນໃນແຕ່ລະປະເທດມີຮູບແບບການປ່ຽນແປງສະເພາະທີ່ປະກົດອອກໃນອຸດສະຫະກຳຢາງພາລາໃນລາວ. ການພົວພັນຮ່ວມມືຊຶ່ງກັນ ແລະ ກັນໄດ້ຖືກພັດທະນາໃນຫຼາຍລະດັບທີ່ແຕກຕ່າງກັນ, ຈາກສາຍພົວພັນທາງການທູດຂອງລັດຖະບານ ໃນຂໍ້ຕົກລົງທາງດ້ານການຄ້າຂາຍຊາຍແດນ ທີ່ບໍ່ເປັນທາງການອັນໄດ້ແກ່: ການຄ້າຂາຍ ແບບມິສາຍພົວພັນທາງພິມ້ອງ, ການຄ້າຂາຍແບບພື້ນເມືອງ ໃນທ້ອງຖິ່ນ. ຄວາມແຕກຕ່າງຂອງສັນຍາ ແລະ ຂໍ້ຕົກລົງຫຼາກຫຼາຍຮູບແບບ ທີ່ເກີດມາຈາກສາຍພົວພັນເຫຼົ່ານີ້ມີບາງດ້ານກໍ່ບໍ່ຄ່ອຍສອດຄ່ອງກັນ. ໃນສະພາບການດັ່ງກ່າວນີ້ ມີທ່າອ່ຽງທີ່ຈະສ້າງຄວາມລຳບາກໃຫ້ແກ່ພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ. ດັ່ງນັ້ນ, ຈຶ່ງມີຄວາມຈຳເປັນທີ່ຈະຕ້ອງໄດ້ອີງໃສ່ຄວາມສົມເຫດສົມຜົນຂອງການໃຫ້ຄຳພັນສັນຍາແຕ່ລະພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງທັງນີ້ກໍ່ເພື່ອ (1) ບັນລຸການຕົກລົງທີ່ກວມລວມກ່ຽວກັບເສັ້ນທາງຢາງພາລາທີ່ພວກເຂົາເຈົ້າຮ່ວມກັນຮັບຜິດຊອບ, (2) ເປັນການສ້າງຄວາມໝັ້ນໃຈວ່າພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງນັ້ນຈະບໍ່ລ່ວງລຳເກີນຂອບເຂດຄຳພັນສັນຍາທີ່ກ່ຽວກັບທີ່ດິນ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທີ່ມີໃນຕົວຈິງ, (3) ມີຄວາມດຸ່ນດ່ຽງທາງຜົນກຳໄລ ຈາກການລົງທຶນ ແລະ ຄວາມສ່ຽງລະຫວ່າງກຸ່ມ ພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຕ່າງໆ.

4.2 ຄວາມຫຼາກຫຼາຍຂອງຮູບແບບການປູກຢາງພາລາທີ່ພື້ນເດັ່ນ

ການຈັດການດ້ານສະຖາບັນ ມີຫຼາຍຮູບແບບສຳລັບການປູກຢາງພາລາ ທີ່ພວກເຮົາເອີ້ນ

ວ່າ: “ຮູບແບບການປູກຢາງພາລາ” ອັນໄດ້ ແກ່: ປູກດ້ວຍທຶນຂອງຕົນເອງ, ປູກຕາມສັນຍາ ແລະ ປູກແບບການສຳປະທານທີ່ໄດ້ກຳເນີດຂຶ້ນ ໃນຊຸມປີທີ່ຜ່ານມາອັນເປັນຜົນຈາກການເຈລະ ຈາຕໍ່ລອງລະຫວ່າງພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງໃນ ຫຼາຍລະດັບເປັນຕົ້ນແມ່ນ: (1) ສັນຍາລະຫວ່າງ ສອງລັດຖະບານຫວຽດນາມສຳປະທານຢູ່ເຂດ ພາກໃຕ້ຂອງລາວ), (2) ການອະນຸຍາດດຳເນີນ ທຸລະກິດສຳລັບບໍລິສັດທີ່ເຮັດສັນຍາກັນໃນ ແຕ່ລະລະດັບ ຫ້ອງການ ແລະ ພະແນກການ ຂັ້ນແຂວງ, ຫ້ອງການ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ເມືອງ, ນາຍບ້ານ, ຕະຫຼອດໄປເຖິງຊາວກະສິກອນ), ຊຶ່ງເນື້ອໃນແຕ່ລະສັນຍາ ແມ່ນໄດ້ມີການຕໍ່ລອງ ເຈລະຈາທີ່ເປັນຜົນບໍ່ແນ່ນອນ ແລະ (3) ການ ສະໜັບສະໜູນທາງດ້ານການເງິນຈາກພື້ນຖານ ໂດຍການ ໃຫ້ສິນເຊື້ອ ແກ່ຜູ້ທີ່ປູກຢາງພາລາ ດ້ວຍທຶນຕົນເອງທີ່ເປັນຂະບວນການພື້ນເດັ່ນ ໃນປະຈຸບັນ. ແຕ່ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ຍ້ອນການ ຂາດເຂັ້ມທຶນຮອນຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ລັດຖະບານອີງໃສ່ ການລົງທຶນຈາກຕ່າງປະເທດໃຫ້ເຂົ້າມາພັດທະ ນາອຸດສະຫະກຳຢາງພາລາໃນລາວ (ຮູບທີ 1).

ການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າດັ່ງກ່າວນີ້ ໄດ້ສະແດງ ໃຫ້ເຫັນວ່າປະເພດຂອງການພົວພັນຈັດການທີ່ ທາງບໍລິສັດດຳເນີນກັບຊາວກະສິກອນນັ້ນ, ບໍ່ໄດ້ມີ ອິດທິພົນຈາກຮູບແບບການປູກຢາງຈາກປະເທດ ທີ່ມາຂອງບໍລິສັດໃດໜຶ່ງ (ຕົວຢ່າງເຊັ່ນ: ປະເທດ ໄທເປັນຕົວແທນໃຫ້ແກ່ຜູ້ທີ່ປູກດ້ວຍທຶນຂອງຕົນ ເອງ, ປະເທດຈີນ ແລະ ຫວຽດນາມເປັນຕົວແທນ ໃຫ້ແກ່ການສຳປະທານ). ທຸກໆບໍລິສັດດັ່ງກ່າວ ນັ້ນລ້ວນແລ້ວແຕ່ຕ້ອງສຳປະທານທີ່ດິນເທົ່ານັ້ນ ຊຶ່ງເປັນອີກທຶນທາງໜຶ່ງເພື່ອປ້ອງກັນການລົງທຶນ

ຂອງເຂົາເຈົ້າ. ຫຼັງຈາກນັ້ນ, ຜົນການຕົກລົງຂັ້ນ ສຸດທ້າຍ ແມ່ນຂຶ້ນກັບ (1) ລະດັບຂອງສັນຍາທີ່ ຕົກລົງກັນ(ໃນຂັ້ນລັດຖະບານແມ່ນສັນຍາສຳລັບ ການສຳປະທານໃນເນື້ອທີ່ກວ້າງຂວາງ, ໃນຂັ້ນ ທ້ອງຖິ່ນແມ່ນສັນຍາຜູກພັນສອງສິ້ນໃນຮູບແບບ 2+3 ແລະ ຂຶ້ນກັບຂະບວນການເຈລະຈາ, (2) ເຄືອຄ່າຍທາງສັງຄົມທີ່ໄດ້ຖືກລະດົມມາເພື່ອສະ ໜັບສະໜູນການຕໍ່ລອງເຈລະຈາກັນ. ຜົນຈາກ ການສຶກສາໃນຄັ້ງນີ້ແມ່ນເປັນສິ່ງທີ່ຊີ້ບອກທີ່ສຳ ຄັນໃນການສ້າງຮ່າງນະໂຍບາຍໃນອານາຄົດ.

4.3 ສິ່ງທ້າທາຍຂອງຢາງພາລາ ກໍມີລັກສະ ນະຄ້າຍຄືກັບສິ່ງທ້າທາຍທີ່ວ່າໄປຂອງກະສິກຳ ແບບຍືນຍົງ

ການຂະຫຍາຍພື້ນທີ່ ປູກຢາງພາລາ ໃນ ສປປລາວ ແມ່ນເປັນຕົວຊີ້ບອກ ພື້ນຖານໃນການ ປ່ຽນແປງລະບົບກະສິກຳ ແລະ ການປ່ຽນແປງ ຮູບແບບການພັດທະນາຊຸມນະບົດທີ່ດຳເນີນຢູ່ ໃນປະຈຸບັນ. ຊຶ່ງສາມາດເວົ້າໄດ້ວ່າ ຢາງພາລາ ເປັນອີກໜຶ່ງ ໃນການປ່ຽນຮູບແບບກະສິກຳທີ່ສາ ມາດສ້າງຄວາມເຂົ້າໃຈ ໃນຂະບວນການທາງສັງ ຄົມໃນທາງກວ້າງ. ພ້ອມດຽວກັນນັ້ນ, ເປັນການ ສະໜອງວິທີການແກ້ໄຂບັນຫາລະຫວ່າງຂະ ແໜງການທີ່ບໍ່ໄດ້ເຈາະຈົງພຽງແຕ່ຢາງພາລາພຽງ ຢ່າງດຽວອັນໄດ້ແກ່: ການສຳປະທານ, ກຸ່ມຊາວ ກະສິກອນ, ການສົ່ງເສີມກະສິກຳແບບຍືນຍົງ ແລະ ລະບົບກະສິກຳແບບປະສົມປະສານ, ການ ຕິດຕາມກ່ຽວກັບກົນໄກ ແຜນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ. ຜົນສຸດທ້າຍ ແມ່ນບັນດາມາດຕະການທາງດ້ານ ນະໂຍບາຍ ທີ່ຈະມີອິດທິພົນ ຕໍ່ອຸດສະຫະກຳ

ຢາງພາລາ ບໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງກ່ຽວພັນກັບຢາງພາລາ ພຽງຢ່າງດຽວ ແຕ່ພົວພັນເຖິງກົນໄກ ໂດຍທົ່ວໄປ ທາງດ້ານລະບຽບການລົງທຶນ ຈາກຕ່າງປະເທດ ແລະ ຮູບແບບຂອງການພັດທະນາ.

5. ສະຫຼຸບ

ປະເທດເພື່ອນບ້ານ (ປະເທດ ໄທ, ຈີນ ແລະ ຫວຽດນາມ) ແມ່ນໄດ້ຮັບອິດທິພົນການ ພັດທະນາປູກຢາງພາລາ ມາຈາກລະດັບຊາດ ເນື່ອງຈາກທຸກໆປະເທດ ແມ່ນໄດ້ຮັບອິດທິພົນ ການປັບຕົວ ແລະ ການພັດທະນາຢາງພາລາບົນ ພື້ນຖານການພົວພັນຊາຍແດນ ຈາກສາຍພັນໜຶ່ງ ຫຼື ການຄ້າຜ່ານແດນປະເທດເພື່ອນບ້ານແມ່ນ ໄດ້ເປັນຕົວແບບ ໃນການປູກຢາງພາລາກັບຜູ້ປູກ ຢາງພາລາໃໝ່ ເນື່ອງຈາກເຂົາໄດ້ປະສົບຜົນສຳ ເລັດໃນການປູກຢາງພາລາ ມາເປັນເວລາຫຼາຍປີ ແລະ ກຳລັງຢູ່ໃນຊ່ວງໃຫ້ຜົນຜະລິດ. ເວົ້າລວມ ແລ້ວ, ປັດໄຈສຳຄັນໃນການປູກຢາງພາລາ ແມ່ນ ມາຈາກສາຍພົວພັນທາງພື້ນຜິວ ແລະ ນະໂຍບາຍ ລັດຖະບານເປັນຕົ້ນ ແມ່ນນະໂຍບາຍຢຸດຕິການ ຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ ແລະ ຢຸດຕິການປູກຝັນ ທີ່ພົວພັນ ເຖິງນະໂຍບາຍຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກ.

ໃນປະຈຸບັນນີ້, ເນື້ອທີ່ປູກຢາງພາລາໄດ້ຂະ ຫຍາຍໄປໃນຫຼາຍໆເຂດຂອງ ສ ປປ ລາວ ປາດ ສະຈາກການພິຈາລະນາ ເນື່ອງຈາກວ່າຊາວກະສິ ກອນພາຍໃນທ້ອງຖິ່ນ ບໍ່ມີຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບເງື່ອນ ໄຂການປູກຢາງພາລາທີ່ແນ່ນອນ. ຊຶ່ງບາງຄົນ ກໍ່ປູກຕາມເພື່ອນບ້ານທີ່ສາມາດກິດນຳຢ່າງ ໄດ້ ແລະ ສາມາດສ້າງລາຍຮັບເຂົ້າສູ່ຄອບຄົວ. ການຈັດການປູກຢາງພາລາ ໃນທ້ອງຖິ່ນແມ່ນຂຶ້ນ ກັບລະດັບ ການເຈລະຈາຕໍ່ລອງກັນ ແລະ ເຄືອ

ຄ່າຍທາງສັງຄົມ ທີ່ມີສ່ວນຊ່ວຍສະໜັບສະໜູນ ໃຫ້ແກ່ການເຈລະຈາຕໍ່ກັນ ຊຶ່ງມີຄວາມສຳຄັນໃນ ການຈັດການຄຸ້ມຄອງ ການປູກຢາງພາລາລະ ຫວ່າງອຳນາດການປົກຄອງບ້ານ, ຊາວກະສິກອນ ແລະ ບໍລິສັດປູກຢາງພາລາ. ດັ່ງໃນກໍລະນີການ ປູກຢາງພາລາ ຢູ່ເມືອງສັງທອງທີ່ເຫັນໄດ້ວ່າອຳ ນາດການປົກຄອງບ້ານ ມີການເຈລະຈາຕໍ່ລອງ ກັບທາງບໍລິສັດລົງທຶນປູກໄດ້ເປັນຢ່າງດີຄືດັ່ງ ທີ່ທາງບໍລິສັດໄດ້ສະໜອງເບ້ຍຢາງພາລາໃຫ້ ຊາວກະສິກອນ ໂດຍບໍ່ຄິດໄລ່ມູນຄ່າ. ນອກ ຈາກນີ້, ການເຂົ້າເຖິງຂໍ້ມູນການປູກຢາງພາລາ ໃນທ້ອງຖິ່ນຍັງມີຈຳກັດ ຊຶ່ງຂຶ້ນກັບພາລະໜ້າ ທີ່ຂອງອຳນາດການປົກຄອງບ້ານ. ຢູ່ເມືອງທ່າ ແຂກເມືອງເອກຂອງ ແຂວງຄຳມ່ວນ, ແຕ່ຊາວ ກະສິກອນພາຍໃນທ້ອງຖິ່ນ ບໍ່ເຄີຍໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນ ຂ່າວສານໃດໆກ່ຽວກັບຢາງພາລາ ເນື່ອງຈາກຂາດ ງົບປະມານ ໃນການລົງເຮັດວຽກສົ່ງເສີມຊາວກະ ສິກອນ. ພ້ອມດຽວກັນນັ້ນ, ການປູກຢາງພາລາ ກໍ່ບໍ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ ໃນແຜນຍຸດທະສາດ ຂອງແຂວງ. ອີງຕາມບູລິມະສິດຫຼັກ ຂອງແຂວງແມ່ນບໍລິສັດ ໄຟຟ້ານ້ຳເທີນ II ແລະ ການສຳປະທານປູກຢາງ ພາລາໃນເນື້ອທີ່ກວ້າງ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ, ໄດ້ ມີຫຼາຍບໍລິສັດຕ່າງປະເທດ ທີ່ເຂົ້າມາລົງທຶນ ສຳປະທານປູກຢາງພາລາ ແລະ ກໍ່ໄດ້ສົ່ງເສີມ ຊາວກະສິກອນທ້ອງຖິ່ນປູກຢາງ ໃນຮູບແບບສັນ ຍາທຳການຜະລິດ. ແຕ່ໃນທາງກົງກັນຂ້າມເມືອງ ນາແລ ແຂວງ ຫຼວງນ້ຳທາ ຊຶ່ງເປັນເມືອງທີ່ທຸກ ຍາກ, ຊາວກະສິກອນໄດ້ມີໂອກາດສາມາດເຂົ້າ ເຖິງຂໍ້ມູນຢາງພາລາໄດ້ ເນື່ອງຈາກທາງບໍລິສັດ ໄດ້ເຂົ້າມາຊຸກຍູ້ສົ່ງເສີມຊາວກະສິກອນທ້ອງຖິ່ນ ປູກຢາງພາລາ ໂດຍໄດ້ຈັດໃຫ້ມີການທັດສະນະ ສຶກສາແລກປ່ຽນບົດຮຽນຢູ່ບ້ານຫາດຍາວ.

1: ການກຳເນີດການປູກຢາງພາລາ ທີ່ໄດ້ຮັບບົດຮຽນຈາກປະເທດໄທ (ກໍລະນີສຶກສາຂອງທ້າວຊຽງ)

ບ້ານນາສາ ເມືອງສັງທອງ ເປັນເມືອງໜຶ່ງທີ່ສະດວກໃນການຂ້າມໄປມາຫາສູ່ ແລະ ແລກປ່ຽນບົດຮຽນກັນກັບປະຊາຊົນຝັ່ງໄທ. ຊຶ່ງປະຊາຊົນບ້ານນາສາສ່ວນໃຫຍ່ເຫັນຕົ້ນຢາງຄັ້ງທຳອິດແມ່ນຢູ່ປະເທດໄທ ໃນຂະນະທີ່ໄປຢາມພີ່ນ້ອງ. ໃນປີ 1997, ຕາມຄຳແນະນຳຈາກພີ່ນ້ອງຢູ່ຝັ່ງ ໄທ. ທ້າວ ຊຽງ ເປັນຄົນໜຶ່ງທີ່ຜັກດັນໃຫ້ຄອບຄົວລີ້ເລີ່ມປູກຢາງພາລາ ໂດຍການພິຈາລະນາວ່າ ຢາງພາລາເປັນພືດຊະນິດໃໝ່. ດັ່ງນັ້ນ, ລາວຈຶ່ງຕັດສິນໃຈໄປເຮັດວຽກນຳພີ່ນ້ອງຢູ່ສວນຢາງພາລາຢູ່ຝັ່ງໄທເປັນເວລາສາມປີ ເພື່ອສຶກສາຂໍ້ມູນພື້ນຖານການປູກຢາງພາລາ ແລະ ລວມໄປເຖິງລະບົບການຈັດການຕ່າງໆ. ຫຼັງຈາກນັ້ນ, ກໍ່ກັບຄືນບ້ານ ແລະ ເລີ່ມປູກຢາງພາລາດ້ວຍ ການນຳໃຊ້ທຶນຂອງຕົນເອງ. ທ້າວ ຊຽງ ໄດ້ຂະຫຍາຍເນື້ອທີ່ການປູກຢາງພາລາອອກໃນປີ 2000 ແລະ 2005. ເມື່ອຕົ້ນຢາງໃຫຍ່ຂຶ້ນ ແລະ ຕຽມຈະໃຫ້ນ້ຳຢາງ ຊຶ່ງເປັນຊ່ວງຊວນເຊື່ອ ເຮັດໃຫ້ປະຊາຊົນພາຍໃນບ້ານອ້ອມຂ້າງສົນໃຈລີ້ເລີ່ມປູກຢາງພາລາ ໂດຍການໃຊ້ທຶນຂອງເຂົາເຈົ້າເອງ. ຫຼັງຈາກນັ້ນ, ທາງບ້ານໄດ້ມີການຈັດຕັ້ງກຸ່ມຜູ້ປູກຢາງພາລາ ທີ່ໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນ ດ້ານເຕັກນິກຢ່າງເຂັ້ມແຂງຈາກທ້າວຊຽງ ທີ່ເປັນຜູ້ສະໜອງຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ແລະ ສົນເຊື່ອໃຫ້ແກ່ສະມາຊິກຈຳນວນໜຶ່ງພາຍໃນກຸ່ມ. ນອກຈາກນັ້ນຊາວກະສິກອນສ່ວນໃຫຍ່ຍັງໄດ້ຮັບຄວາມຮູ້ຈາກປຶ້ມຄູ່ມື ແລະ ເອກກະສານຕ່າງໆທີ່ນຳເຂົ້າມາຈາກປະເທດໄທ.

2: ການປູກຢາງພາລາ ທີ່ໄດ້ຮັບອິດທິພົນມາຈາກປະເທດໄທ

ສຳລັບບໍລິສັດປູກຢາງພາລາຂອງໄທ ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນເລືອກພື້ນທີ່ລົງທຶນປູກຢາງພາລາ ທີ່ຕັ້ງຢູ່ລຽບຕາມຊາຍແດນໄທລາວ. ດັ່ງນັ້ນ, ຊາວກະສິກອນລາວ ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນຂ່າວສານຈາກສະມາຊິກພາຍໃນຄອບຄົວ ຜູ້ທີ່ເຄີຍໄປເຮັດວຽກຢູ່ສວນຢາງພາລາຢູ່ປະເທດໄທ. ຊຶ່ງຕາມການຄາດຄະເນທີ່ບໍ່ເປັນທາງການ ຂອງຈຳນວນແຮງງານລາວ ທີ່ໄປເຮັດວຽກຢູ່ສວນຢາງພາລາປະເທດໄທ ມີປະມານ 50,000 ກວ່າຄົນ. ຊຶ່ງເປັນໂອກາດດີໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນລາວໃນການປັບຕົວ ແລະ ຮຽນຮູ້ເຕັກນິກວິທີການປູກຢາງພາລາດ້ວຍຕົວຂອງເຂົາເຈົ້າເອງ.

ເອກກະສານອ້າງອີງ

Alton C., Bluhm D. & Sannikone S., 2005. Para Rubber Study: Hevea brasiliensis Vientiane, Lao -German Program Rural Development in Mountainous Areas of Northern Lao PDR, NAFRI.

Antonella D., 2006. Socio-economic Dynamics of Rubber in the Borderlands of Laos: case study in Muang Sing, Luangnamtha province – Field report. Department of Anthropology, Australian National University.

Douangsavanh L., Bouahom B & Viravong B., 2008. Rubber Production in Hat Nyao Luangnamtha province, Agricultural Trade in the Greater Mekong Sub-Region.

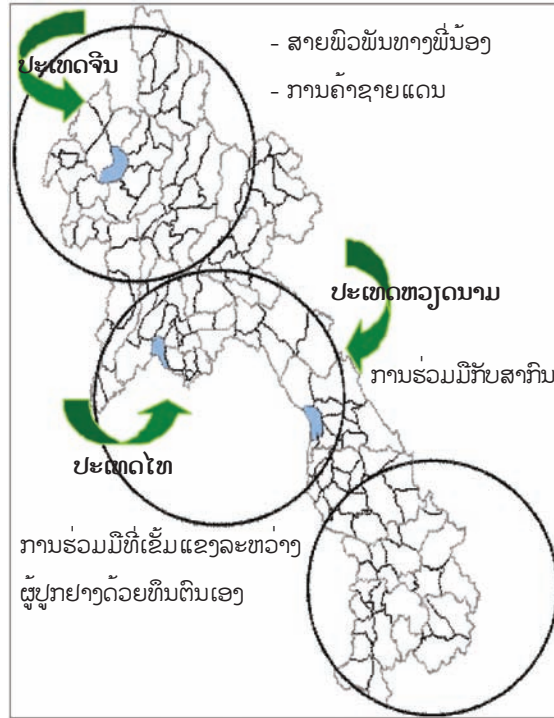
Hanssen C., 2007. Lao land concessions, development for the people. Bangkok, RECOFT. International Conference on Poverty Reduction and Forests: Tenure, Market and Policy Reforms.

Ketphanh S., Mounlamai K. & Siksidao P., 2006. Rubber Planting Status in Lao PDR. Vientiane, NAFRI, NAFES, NUOL, LSUAFRP and GTZ. Workshop on Rubber Development in Lao PDR: Exploring improved systems for smallholder production.

Shi W., 2008. Rubber Boom in Luang Namtha: A Transnational Perspective, GTZ.

Vongkhamhor S., 2006. Rubber situation in Lao PDR, Forestry Research Centre, NAFRI.

ຮູບທີ 1: ອິດທິພົນການປູກຢາງພາລາ ທີ່ໄດ້ຮັບຈາກປະເທດເພື່ອນບ້ານ

ຮູບທີ 2: ການຂະຫຍາຍເນື້ອທີ່ປູກຢາງພາລາຂອງຊາວກະສິກອນເມືອງນາແລ

